

Nr. 9 – oktober 2010

Foto: Henrik Kreilishheim

Trond Giske fikk lynkurs i BIM

Under et besøk hos Helsebygg Midt-Norge og Veidekke fikk næringsminister Trond Giske et lynkurs i å jobbe med BIM (Bygnings Informasjons Modellerings). BIM gir helt nye muligheter under prosjekteringen av det nye Kunnskapssenteret i Trondheim. I meldingen på nettstedet til Helsebygg Midt-Norge står det ellers at **"BIM brukes for å digitalisere informasjon, slik at samhandlingen i byggeprosessen kan utvikles ytterligere."** Det var prosjektleder for Kunnskapssenteret, Lars Abrahamsen, som sto for BIM-lynkurset. Giske besøkte Helsebygg og Veidekke 20. oktober etter initiativ fra Fellesforbundet. Hensikten var å sette seg inn i den arbeidsmetodikken som benyttes av de to samarbeidspartene i siste etappe av nye St. Olavs Hospital.

"Læren fra Norge"

- dansk intervju med den norske buildingSMART-sjefen

buildingSMART Norge har skapt grunnlaget for en målbevisst BIM-satsing. I sin siste utgave har danske bips-nytt et intervju med Steen Sunesen (bilde, under), der han bla. kommer med synspunkter på danske og norske digitaliseringsstrategier. Hvis Norge utenfra synes langt framme, henger det først og fremst sammen med Statsbyggs og andre statlige byggherrers fremsynte og strategiske satsing på BIM, kan man lese i artikkelen.

[Les mer](#) (sidene 22–25)

Sterk tro på BIM i Helse Sør-Øst

Vi har en sterk tro på nytten av å legge åpen BIM til grunn i våre byggeprosjekter, sier prosjektsjef, bygg og eiendom, Birger Stamsø (bilde) i det regionale helseforetaket Helse Sør-Øst RHF. Men de går ikke veien om piloter for å vinne erfaringer. – Prinsippavgjørelsen om BIM-bruk var ikke vanskelig, og dermed satte vi det som krav ved det nærmest kommende utbyggingsprosjektet, som er nytt Østfoldsykehus, sier Stamsø, som understreker at de jakter på erfaringer og kunnskap underveis for stadig å bli bedre på BIM. [Les mer](#)

Hver tredje har tatt BIM i bruk

I 2010 har over en tredjedpart av de involverte i vesteuropeisk byggeindustri tatt i bruk BIM, fremgår det av en fersk **"SmartMarket Report"** fra McGraw Hill Construction. Til sammenligning var tilsvarende for Nord-Amerika 49 prosent (2009-tall). Arkitektene ligger fremst med 47 prosent, deretter følger ingeniørene med 38, mens entreprenørenes prosentandel er 24. Men, heter det, dette er bare starten på historien. [Les mer.](#)

Bergen tinghus med BIM-modellering

Statsbygg er i gang med å planlegge rehabilitering og restaurering av Bergen tinghus for å tilpasse bygningen mer funksjonell drift av Bergen tingrett og Nordhordland tingrett. Det er utarbeidet en BIM, en intelligent bygningsinformasjonsmodell, av Bergen tinghus som skal benyttes som prosjekteringsverktøy i prosessen. Hensikten med å bruke BIM er å øke kvaliteten på prosjektet og samtidig få en lavere kostnad. [Les mer](#)

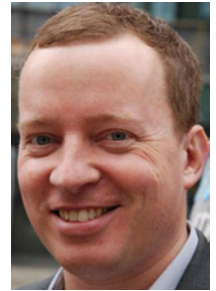
Foredrag og andre innlegg fra buildingSMART-konferansen 2. september finner du [her](#).

Daglig leder har ordet:

Tverrfaglig Brukerforum

Organisering av brukermiljøet

I september ble det avholdt første møte for å etablere Tverrfaglig Brukerforum. Dette skal være den felles arena for norske buildingSMART brukere. Tverrfaglig Brukerforum er organisert med to representanter for hver brukergruppe. Gruppen fasiliteres av buildingSMART Norge.

*Steen Sunesen
(foto: Jan Harsem)*

Tanken med det Tverrfaglig Brukerforum er at det skal være det forum, hvor de faglige brukergruppene kan ta opp saker som er relevante for mer enn en brukergruppe. Det er ikke meningen at Tverrfaglig Brukerforum skal overta styringen av utviklingen i Norge. Det skal primært være en effektiv måte å møtes på, initiere løsninger på hindringer og skape forankring for løsninger ut i de faglige organisasjoner og i medlemsbedriftene.

Når det identifiseres et behov for å utvikle en løsning vil dette bli løftet ut som et eget prosjekt med egen organisasjon og finansiering. Det er dermed tanken at det egentlige arbeid skal utføres på samme måte som det foregår i dag, ute i bedriftene og i prosjektene. Tverrfaglig Brukerforum vil sikre at problemer identifiseres og at det blir skapt løsninger.

Rett linje fra bruker til internasjonal organisasjon

Tverrfaglig Brukerforum har valgt undertegnede som sin representant i det internasjonale IUG (International User Group), som er buildingSMART sin internasjonale brukerorganisasjon. Dette skal sikre at utviklingsarbeid koordineres med tilsvarende initiativer i andre buildingSMART chapters. Forankringen til det internasjonale er viktig for å sikre at brukerbehov danner grunnlag for fremtidige krav til sertifisering av programvare.

Objektbiblioteker

Alle fag kommer til å enten opprette, berike eller bruke digitale objekter i buildingSMART prosjekter. Derfor har alle fag en interesse i hvordan disse virker. Det har lenge vært etterspurt, især av rådgivende ingeniører og entreprenør å lage et bibliotek over objekter.

Jeg trekker dette frem som et eksempel på et viktig utviklingsarbeid som har en naturlig interesse for Tverrfaglig Brukerforum. Selve utviklingsarbeidet skjer ikke med Tverrfaglig Brukerforum som prosjekteier. Standard Norge holder på å etablere en tverrfaglig komité som skal utvikle arbeidet. Tverrfaglig Brukerforum ønsker å sikre at arbeidet tilgodeser alle fag og vi kan bidra til å skape tverrfaglig forankring ut i de faglige organisasjoner.

Bruk Tverrfaglig Brukerforum

Jeg vil oppfordre medlemmene til å bruke Tverrfaglig Brukerforum som en ressurs. Forumet kan effektivisere kommunikasjon og veien til å finne konkrete løsninger på hindringer.

Dette forutsetter at medlemmene erkjenner Tverrfaglig Brukerforum som det forum, hvor man melder inn og finner løsninger på behov som andre fag har interesse i. Utvikling av tverrfaglige løsninger krever at man ser bort fra enkelte fags interesser og jobber for det felles beste i prosjektenes og byggeriene.

Steen Sunesen
oktober 2010

Vil du bli medlem av buildingSMART Norge?

Ta kontakt med daglig leder Steen Sunesen, steen.sunesen@buildingsmart.no

Faglig påfyll å hente i danske nyhetsbrev BIM-bruk

Les siste utgave av danske bips -nytt. Du finner alle utgavene [her](#). Utgiveren, Foreningen bips, ble stiftet i 2003, og bokstavene i "bips" er forkortelser for "byggeri - informasjonsteknologi - produktivitet - samarbejde". Formålet med foreningen er å prioritere utviklingsbehov og -innsats for felles metode og verktøyer på tvers av byggebransjen. Bips huser også danske buildingSMART, [Les mer.](#)

Adm.dir. Øivind Christoffersen, Statsbygg og regiondirektør Morten Engh, Rambøll Norge

Statsbygg har inngått kontrakt med Rambøll Norge for prosjektering av det nye nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo. Firmaet skal inn i prosjekteringsgruppen og være rådgiver innenfor fagene bygg, geoteknikk, elektro, VVS, brann og akustikk. Kontrakten som har en verdi på cirka 30 millioner kroner, gjelder for skisse- og forprosjektering. Invitasjonen ga også føringer og rammer for en prosjektering basert på omfattende bruk av BIM og om samlokalisering av pro-

sjekteringsressursene. [Les mer](#)

Bedriftshjelp til studenter

Mange studenter holder på å velge tema og industripartner for bachelor- og masteroppgave. Vi ønsker derfor at bedrifter som er interessert i dette, tar kontakt med utdanningskoordinator Eilif Hjelseth på e-post eilif.hjelseth@umb.no. Har dere i tillegg mulighet til å tilby sommerjobb, er dette en god måte å starte på.

Boligpartner har tatt i bruk BIM:

Det gir oss rasjonaliseringsmuligheter!

I en stillingsannonse nylig, leste vi:

"Rett person vil få en meget interessant og spennende stilling og muligheten til å arbeide med et høykvalitetsprodukt, sammen med mange hyggelige personer. Vår Bygnings Informasjons Modell (BIM) som benyttes når vi prosjekterer, gir oss muligheter til å høste informasjon som nyttiggjøres i prosessen videre. BIM eksporteres til buildingSMART standard format (IFC) og benyttes i kalkulasjonsprogram og mengdeberegning i vårt nye system BoligKalk."

Vi fikk teknisk sjef Odd Bergli til å gi en liten kommentar til BIM-satsingen i Boligpartner AS, som holder til i Hamar:

- BIM kjenner vi godt til, og vi arbeider også med IFC som integrert prosjektering. Vi har også startet med å laget komplette precut-pakker der alt som går til et hus av vegger er kapet og frest. Hundegger-filer lages i vårt DAK anlegg DDS som sendes direkte til Gausdal Bruvoll. Så dette gir rasjonaliseringsmuligheter.

BoligPartner AS er et firma i ferdighusbransjen. De bygger eneboliger og flermannsboliger med tekniske løsninger. De har i dag 72 ansatte pluss et forhandlerapparat med 39 salgskontorer.

Gausdal Bruvoll BA er en sammenslutning av Gausdal Bruk AL i Gausdal og Bruvoll Sag og Høvleri AL i Øyer. Gjennom saging, høvling og annen videreforedling bearbeides det årlig ca 130 000 m³ tømmer. Antall årsverk utgjør ca 95.

Samspill og dataflyt i E6-prosjekter

23. november blir det nettverkstreff i BA-Nettverket på Hamar. Her får vi innsikt i E6-prosjektene hvor Statens vegvesen Region øst satser på godt samspill og dataflyt fra prosjektering gjennom bygging til drift. [Les mer](#)

Statsbygg effektiviserer sine tjenester

Den nye samhandlings- og dokumenthåndterings-løsningen som skal bidra til å gjøre Statsbyggs tjenester innen bygg- og eiendomsforvaltning mer effektive, vil bli integrert med digitale 3D-bygningsinformasjonsmodeller (3D BIM). Octagas nye 3D BIM system, Octaga Enterprise, benyttes i det pågående akseptansepåprosjektet som gjennomføres av Steria, Statsbygg og Octaga. Octaga Enterprise for BIM vil bli sømløst integrert med løsningen som er basert på Microsoft SharePoint 2010 og EMC Documentum, fremgår det av en pressemelding.

Gratis BIM-dataverktøy til alle videregående skoler

Byggenæringens Landsforening (BNL) har inngått en avtale med Graphisoft Norge (GSN) som gir videregående skoler gratis tilgang til dataverktøyet ArchiCAD i 2010/2011 og 2011/2012, skriver Byggeindustrien. Dataverktøyet passer spesielt for bygg- og anleggsteknikk og i teknologi og forskningslære, forteller Anita Tjelta (bildet), rådgiver rekruttering og utdanning i BNL. [Les mer](#)

Nye Blåbærlia – BIM i praksis?

På Boligprodusentenes fagdager på Quality Airport Hotel Gardermoen 3.-4. november er ett av flere foredrag "Nye Blåbærlia – BIM i praksis?" Boligprodusentenes Forening har invitert medlemmene til å sende inn forslag på ny hustype som kan brukes som Boligprodusentenes "offisielle" eksempelbolig. Nærmere informasjon: Jøns Sjøgren, jons.sjogren@boligprodusentene.no.

Det er den åpne BIM-løsningen som virkelig er banebrytende

Selv om det foreløpig er få bygg i Norge som er basert på bygningsinformasjonsmodellering, kommer denne måten å arbeide på for fullt, sier kommunikasjonssjef Anders Bredesen i YIT Building and Industrial Services. YIT utfører prosjekter både i Norge og utlandet, blant annet i Finland, der de bruker digitale informasjonsmodeller. - Det er den åpne løsningen som virkelig er interessant og banebrytende, sier kommunikasjonssjefen i et intervju med Elmagasinet.

35 bedrifter i gang med BIM-fyrtårnprosjekt

Bygningsinformasjonsmodellering (BIM) har for lengst gått fra science fiction til realitet. Etterspørselen er også økende. I høst går vårt fyrtårnprosjekt fra teori til praksis, sier seksjonssjef Agnar Holen i Norsk Teknologi til Elmagasinet. 35 deltakerbedrifter i BIM-fyrtårnprosjektet har startet arbeidet med å ta i bruk denne teknologien. Norsk Teknologi, Forsvarsbygg, GK og YIT startet tidligere i år to BIM-fyrtårnmiljøer, ett på Vestlandet og ett på Østlandet. Her har både RIF og NRL knyttet seg til arbeidet. Planen er at partene i fellesskap skal opparbeide kunnskap og kompetansebygging om buildingSMART og BIM.

Slik vant de med BIM

Før eller siden skal alle i gang med BIM – og da er det godt å kunne støtte seg til andres erfaringer, heter det på nettsiden til Det digitale Byggeri i Danmark, som på den måten introduserer en ny veiledning. Den forteller hvordan arkitekten, ingeniørrådgiveren og entreprenøren håndterte utfordringen da de vant oppgaven med å bygge et 27000 kvm stort utdanningssenter i Århus. [Les mer](#)

BuildingSMART Norge:

Årsberetningen for 2009 og signert protokoll fra årsmøtet finner du [her...](#) og [her er strategiplanen!](#)

Tips mottas med takk, send til post@buildingsmart.no
Ønsker du å avmelde deg denne tjenesten, send beskjed til post@buildingsmart.no